

Psykologisk trendbarometer: Rolf Sundet

Rolf Sundet har alltid vært tidlig ute med å oppfatte de store linjene i det kliniske feltet. Han var med på å gjøre konstruktivistisk epistemologi kjent i Norge, og har også engasjert seg i narrativ terapi og den språkfilosofiske dreiningen innenfor terapifeltet. Han har i de senere årene vært opptatt av utviklingspsykologi og relasjonens betydning. Vi har spurt Rolf Sundet om hva han er opptatt av akkurat nå.

TEKST

Hanne Weie Oddli

Peder Kjøs

PUBLISERT 1. juli 2005

Det kommer mer og mer litteratur som søker å «gi stemme» til brukerne våre. Den gir håp for terapi som deltakende samvær.

Foto: Steve Prezant/Scanpix

Tidsskriftets aktualitetsforum skal avspeile pågående diskusjoner innen fagfeltet vårt. Vi tar gjerne i mot forslag til bidragsyttere. Hanne Weie Oddli og Peder Kjøs. E-post pedkj@online.no

Jeg arbeider med barn og familier innenfor en enhet som tar utgangspunkt i ideen om å følge klientenes endringsteori. Vi opplever at det selvfølgelig ikke er gitt hva dette betyr. Det kliniske arbeidet handler om å få kjøtt og blod på ideen om å følge klienten, det vil i vår sammenheng si foreldre og barn. Dette oppleves både som å sette egne perspektiv i skyggen og på prøve. Samtidig leder samtalene med barn og foreldre oss inn i det som på mange måter synes å være et hovedspørsmål innen psykisk helsevern for tiden, nemlig forholdet mellom utredning, diagnostikk og behandling. Slik jeg leser forskningen rundt dette synes ikke den diagnostikken vi bruker, ICD-10-systemet og DSM-systemet, å ha noen stor prediktiv verdi når det gjelder behandlingsresultat. Samtidig holder foreldrene oss i et fokus på diagnostikk og spørsmålet om hva det er med barnet. Dette leder meg til en interesse for diagnostikk på et annet nivå enn ICD-10-nivået. Jeg blir opptatt av beskrivelser av barnets måter å fungere på. Dette kan gjøres på mange nivåer, alt fra det nevropsykologiske til atferds- og meningsnivået. Jeg er interessert i dette fordi det gir kunnskap om hvordan jeg skal legge opp mitt (og andres) samspill med barnet under dets forskjellige livsbetingelser.

Deltagende nærvær

Et annet hovedspørsmål som foreldre tvinger oss til å forholde oss til, er hva behandling er. Dette gjelder særlig der hvor manualer og evidensbaserte praksisformer ikke synes å strekke til eller passe. Det blir vanskelig å snakke om mangel på behandlingstilgjengelighet, uegnet for behandling eller lav motivasjon når barn og foreldre sitter foran deg og spør: «Hva nå?» Eller når foreldre ønsker behandling mens barnet avviser at det er noe å snakke om i det hele tatt. Behandlingsforskning peker ut relasjon som sentral, og det er vanskelig å peke på den spesifikke betydningen av tekniske faktorer. Likevel kan det se ut som om viktig litteratur innenfor forskjellige tradisjoner legger hovedvekten på det å få distanse til eget liv. Det å involvere seg i sitt liv på nye måter, det være seg gjennom refleksiv funksjon, eksternalisering eller kognitive manøvre, framheves. I arbeidet med barn slår det meg igjen og igjen at det er nettopp noe av dette jeg må gi opp. Jeg må i mange sammenhenger bevege meg vekk fra en reflekterende og distanserende posisjon til en deltagende og nærværende posisjon. Jeg må la meg innlemme i barnas aktivitet. En deltagende form hvor det personlige engasjement og involvering til terapeuten blir sentralt. Jeg blir opptatt av å skape opplevelser og erfaringer sammen med barn og foreldre. Spørsmålet blir så hvilke måter å være sammen på som er betydningsfulle, og hvordan disse kan beskrives. Min inspirasjonskilde her er utviklingspsykologien.

Inspirasjonskilder

En av mine viktigste inspirasjonskilder er Daniel Stern og hans arbeider. Å lese ham har ledet meg forskjellige steder. Det har styrket interessen for det narrative perspektivet med vekt på Michael White. Videre har Sterns måter å beskrive barns utvikling på minsket avstanden mellom affekter og kognisjon. Jeg synes jeg støter på dette i en rekke sammenhenger. Særlig interessant er dette i skjæringspunktet mellom nevrobiologi og nevropsykologi, utviklingspsykologi og psykoterapi. Antonio Damasio's bøker gir et spennende perspektiv for meg som kliniker. Stanley G. Greenspan's arbeider gir et interessant perspektiv knyttet til arbeid med utviklingsforstyrrelser og lidelser i autismespekteret. Jeg er fascinert av likheter i de arbeidsformene han beskriver og den samspillsorienterte behandlingen jeg selv er opptatt av. Det er spennende å finne inspirasjon innenfor områder jeg ikke har hatt mye kontakt med. Greenspan styrker også forbindelser til evolusjonspsykologien, som jo tar mål av seg til å transformere hele vårt fag og vår vitenskap. Uten å ta stilling til uenigheter og kontrovers i dette, så er det et lærerikt område å se på. Vår egen Leif Edward Ottesen Kennair er et inspirerende, friskt pust. Gjennomgående i dette finner jeg det nyttig å ha med meg det klientorienterte perspektivet som vektlegger blant annet klientens endringsteori. Barry Duncan og Scott Miller med andre er her stor inspirasjon.

Deltagende samvær

Den siste og kanskje største inspirasjonskilden opp i alt dette er klientberetninger. Det kommer mer og mer litteratur som søker å «gi stemme» til brukerne våre. Et eksempel er Marit Borg og Alain Topors bok «Virksomme relasjoner». Den gir håp for terapi som deltagende samvær. Alle disse områdene og forfatterne kan jeg tenke meg å holde på med mer og se hvor det leder hen.

Det er to hovedgrunner til at jeg synes disse kildene er inspirerende. For det første synes jeg jobben som kliniker er vanskelig. Det er derfor betydningsfullt for meg å finne teori og forskning som på den ene siden gir meg noe nytt, men som det på den andre siden går an å knytte kontakter og forbindelser med ut fra mitt eget ståsted. For det andre tror jeg ikke det siste er sagt om hva terapi er og kan være. Å ha fått utvidet mulighetene til å ha barn og familiemedlemmer som samarbeidspartnere og konsulenter på hva terapi er, har ledet meg til de ovennevnte inspirasjonskildene og holder samtalen om hva terapi er levende for meg.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 42, nummer 7, 2005, side 632-633

TEKST

Hanne Weie Oddli

Peder Kjøs, psykolog